

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Julius' 13-dikán 1819.

Német Ország.

Itt ismét elé állá egy Sand, és hideg vérrel meg akará egy nagy emberen, a' Kotzebue' nem tsak szomorú hanem kegyetlen játékát újítani. A' próbát meg is tette hideg vérrel. A' Vasárnap-tól fogva Bétsbe érkezett idegen újságlevelek ezen új gyilkosságnak előadásával vannak tele, mellyek ugyan mind különbözőmódon írják-le a' történetet, hanem a' végek tsak egyre megy-ki. Mi a' Frankfurti újságlevelekből vettük-ki az itt következő előadást: —

„Wiesbadenből Jul. 2-dikán: *Swalbachból* nagyon rút dologról tudósítottánk, oly dologról, a' melly munkát fog adni azon Olvasók' figyelmének, kik a' minden napi történeteket nem néma lágymelegséggel szokták olvasni, hanem azoknak szerző' okaikat, következeiket, egész mivoltok szerént megfontolgatják. Löning nevű Patikárius *Idsteinban*, valami 28 esztendő's ifjú, a' *Sandéhoz* hasonló próbát teve. Oly fogás alatt, hogy Nassaui Országglószéki Elölülő és Titkos Tanácsos *Ibell Urral* akar beszélteni, tegnap *Swalbachba* jött, hogy az Elölülő Urral találkozhassék, ki most egészségére nézve itt tartózkodik. Minekutánna egygyütt jó ideig beszélgettek volna, a' Patikárius egy hegyes tört elérántott 's azt az *Ibell Ur*' mejjébe döfni iparkodott, de a' ki, elméje' jelenvalóságát el nem vesztvén, az ifjú kezét markosan megragadta 's abból

a' tört kifatsarni, az ifjú pedig azt az *Ibell Ur* mejjébe belé verni iparkodott. Ilyen dulakodás közben a' földre leestek; azonközben emberek érkeztek a' lár-mára; legelőbb is *Ibellné* aszszonyság lépett-be a' rettentő dulakodásra, kit *Löning* látván, ragadja a' nálla eldugva volt két mordályok között egygyiket, 's azt az aszszonyra rá tsattantja, 's a' gyújtó lyukban lévő puskapor fel is lobbant, hanem a' mordály tsakugyan nem sült-el. Végre a' beszaladott emberek *Löning* uramat gondviselés alá vették. Az alatt, míg a' gyilkos és *Ibell Ur* a' földön fetrengett, *Löning* meg nem szünt így kiáltozni: Meg kell halnod! Meg kell halnod! Ezen tselekedet többféle észrevételekre 's megjegyzésekre ad alkalmatosságot. E' már második különös karakterű gyilkosság a' mi szomszédságainkban. Majd meglátjuk, hogy fog-e ezen második scéna is oltalmazókat, 's mint várni lehet, követőket is találni? Erőszakos támadásokról és felindulásból származó gyilkosságokról tsak formálhat az ember magának némünémű bépzeletet: hanem ily gyáva kegyetlenkedésekről, esztelenkedésekről, bajosan. Erről a' gyilkos *Löning*ről se' mondhatni telyességgel, hogy valami személyes bosszút akart volna *Ibell Uron* állani, mert néki ezzel soha semmi öszszetsatolódása nem volt, 's még tsak nem is beszéllett véle soha. Minekutánna közel egy fertály órát beszélgettek volna egygyütt, 's *Löning* a' maga terhes környul-

állásairól panaszolkodván ötlet *Ibell* Ur szépen vigasztalta 's nékie segedelmét ajánlotta volna, ekkor ragadta elő *Löning* a' hegyes kést. Ilyen fanatismusra vetemedni nagy megdühödés kivántatik, melynek közönségesen *fanatismus* lévén a' neve, ez a' mostani időben nagyon elkezdett hatalmasodni, 's a' helyett hogy tsendesedne, inkább hevesedik és nevedik. Az esztelen azt gondolta talám, hogy így fog szolgálni a' jó ügynek; ugyan jól esmeri szegény a' jó ügyet, 's annak barátjait és ellenségeit. Ha így, majd be fogunk fizetni a' Német hazának, 's meg fogjuk jó nevét és állandóságát oltalmazni!"

A' mik a' *Bavariai Közönséges Ujságban* 's a' *Norimbergai Correspondensben* ezen történetről eléfordúlnak, tsak melleslegi környülállásokban különbözök. Ezek szerint *Löning* *Idsteinban* nem *Patikárius*, hanem tsak ügynevezett *Patikai Provisor* volt. Ezek szerint, ő a' mordállyal magát akarta volna agyon löni, midőn látta, hogy gyilkos célját végre nem hajthatja. — Ugyan tsak ezen levelekben elképpen fejezi-ki magát egy *Wiesbadeni* tudósító: — „*Tikos Tanácsos Ibell* Ur, kinek a' mi *Hertzegségünk* kormányoztatása' dolgához legnagyobb befolyása van, 's a' mi *Országló Hertzegünk*' kegyelmével leginkább dicselkedhetik, de a' kinek magaviselete eránt, mind mondják, a' közönséges vélekedés egy időtől fogva nagyon ellenkezőleg nyilatkoztatta-ki magát, arra vala kiválasztatva, hogy egy ifjú ember' keze által, a' ki ő benne hazaja elnyomóját vélte szemlélni, mint a' *Politikai fanatismus*' áldozatja, úgy haljon-meg. Ez az ifjú az *Idsteini Patikárius*' fija, 's nálla *Provisori* szolgálatot tett. Ez elébb itt *Wiesbadenben* kereste *Ibell* Urat 's itthon nem találván úgy ment hozzá *Schwalbachba*, a' hol fürdés végett tartózkodott.

Mikor Löning megfogattatván, elhurizoltatott, ily szókra fakadt: *Megtalálja még Ibell Ur is a' maga emberét!* — A' dötés, mellyet *Löning*, *Ibell* Uron tenni akart, ennek tsak az ajakát sértette - meg.

Frantzija Ország.

Végezete a' *Követek*' kamarájában *Június*' 19-dikén előfordult (a' *III-dik* számú *M. Kurir*' 20-dik lapján félbeszakadott) nagyon fontos vetekedések előadásának:

Courbierre: Manuel Ur azt mondá, hogy a' *Számkivettetteket* a' magok mostani állapotjokban úgy kell gondolnunk, mint ártatlanokat. De meg kell ám határoznunk, hogy mitsoda *Számkivettetteket* értünk! Azok, kiket az 1815-ben *Jul. 24-dikén* költ parantsolat küldött *számkivetésbe*, a' törvény által mar a' *Király*' kegyelmébe 's igasságába ajánlattak; tassék nékiek a' *Király*' lábaihoz borulni 's vétkeiket eloskúnni, vagy megmutatni, hogy ok nélkül tétettek a' *Számkivettettek*' *laistromába*; itt kereshetik ok a' magok' egész igasságokat és menedékjeket. Ezeknek nem lehet a' *Kamaránál* keresni a' segedelmet, a' *Kamara* itt a' *Király* nélkül semmit se tehet; a' mit pedig a' *Király* tenni akar, megteheti a' *Kamara* nélkül. Itt hát tsak azokról lehet szó, a' kik ezen név alatt értetnek: *Király*' *gyilkosai*. De hát ezekről elmondhatjuk - é, hogy ártatlanoknak kell őket tartani? Ezekre nézve botsánatkéretett (t. i. 1815-ben). A' *Király* úgy ítélte, hogy ily nagy tárgyra nézve jó lesz megkérdeni a' *Törvényhozó Kamarát*; ekkor is így történt, hogy a' *Király*' azon *gyilkosai*, kik a' *Bonaparte*' *Elbából* lett visszajövele után az ő második uralkodása alatt az első megbotsátást eljád-zottak vala, a' *Számkivettettek*' *laistromába* tsakugyan beirattattak, 's ily hatá-

rozás sulytatott fejekhez: *Ti Frantzia Ország' földjére többé vissza nem léphettek; feloldoztattok azon büntetés alól, hogy azon Erantziák között kellessék laknotok, kik a' Legitima Monarkhiának és a' XVI-dik Lajos' familiájának, kit ti megölettetek, vissza ajándékoztattak.* — Panaszolhatnak-e ezek ezen határozás ellen? 's mit jelenthetnek az ezért való panaszok? Én itt nem Ministereinket akarom menteni; már ők megfeleltek magokért; de a' kik egyszersmind már azt is megjegyezték: Hogy a' jó czélzás nem mindenkor elég a' veszedelmes iparkodásoknak elháríthatatásokra. Sőt többet is mondottak; azt kinyilatkoztatták t. i: Hogy Párisban mitsoda Biztosság áll-fenn; ezek miként leveleznek egy más nagy városbéli Biztossággal, 's ez ismét mással. Valósággal jól tudja már Fr. ország, hogy az ilyen *Insurrections*- vagy *Directions* - Biztosságok által a' nagy sokoságot, a' népet, könnyen revolúzióra lehet vezérléni (Ezen szokra a' bal oldalon nagy zugás támadott 's az Orátort beszédjében félbe szakasztották.) —

Perrier: Nevezze - meg az ur az özszeesküdteket, a' Revolúziós - Biztosságokat; mi vagyunk 'e ezek?

Elölülő: Eszébe juttatom Követ Uraméknak hogy ezen kamarának rendszabásai szerént nem szabad félbe szakasztani az Orátorokat! —

Lafitte: Igen, de ugyan ezen rendszabások szerént motskolódní se' szabad ezen Kamarával; intse - meg tehát az Elölülő Ur a' motskolódókat.

Egy hang a' jobb oldalról: Miért veszitek magatokra a' motskoltatást? —

Egy más hang ugyan onnét: Miért gondoljátok, hogy felölleték beszélt az Orator?

Elölülő: Ha valamelyik tag azt gondolja, hogy az, Orátort meg kell inteni,

mondja - meg indító okait, 's ezen Kamara ki fogja mondani ítéletét. Külömben kérem a' Követ Urakat, hogy a' rendszabásoknak engedelmeskedjenek, 's az Orátorokat tsendesesen halgassák végig. —

Constant: Én azt kívánom, hogy az Orátor itt intetessék-meg, és sort kérek a' beszédre, hadd mutathassam, hogy kívánságom helyes.

Corbiere: Azon Követ Urak, kik beszédemet félbeszakasztották, elfelejtik, hogy én tsak azt mondtam ismét el, a' mit már előttem egy más Orátor (Courvoisier) mondott. Egy Orátor Ur (Manuel) is azt mondá, hogy az afféléknek emlegetése: hogy Párisban, Lyonban, 's másutt revolúziós gyűlések tartatnak tsak arravaló, hogy a' nép között félelem terjesztődjön-el. De e' nem igaz Uraim! A' mi Országglószékünk egy Romai Orátorral ekképpen szoll: *Tudjuk mi, mi van munkába véve, mitsoda készületek tételnek; tudjuk kik tartanak gyülekezeteiket 's hol tartják gyülekezeteiket, 's éppen azért tsendes a' nép, hogy látja, hogy ná mind ezeket tudjuk és szemmel tartjuk.*"

Az után Constant állván-fel, ő olajat öntött a' tüzre, azt mutogatván hosszasan, hogy az 1815-dik esztendő-béli Kamara, melynek idejében a' Számkivetések történtek, bosszúállást szomjúzó emberekből állott, egész erővel egy rész' elnyomásának esett néki, egy szóval, hogy a' nevezett Kamara nem egyéb, hanem tsak a' revolúziós időbéli *Nemzeti Conventnek* folyamata lett volna.

Benoist: Nem így van a' dolog Uraim! Az 1815-béli Kamara tsak egy erköltsi, 's egy religiói principiumot akart megerőssíteni, azt tudni illik, hogy *a' Királyt meggyilkolni nagy bűn legyen.* Mi vala pedig ellenben ezen gyülekezéseknek, mellyekben a' Számkivetettekért szolló számos kérelmek ké-

intették az ő czélzásaik? nem egyéb, hanem annak a' principiumnak, melyről most szollek, tudniillik, *hogy a' Királyt meggyilkolni nagy bűn legyen*, kétségbehozása. Ha tehát ezen gyűlésnek valamelyik tagja az 1815-béli Kamaráról beszélvén, azt a' Nemzeti Conventel összehasonlítani méréshzi, én mint a' ki magam is ezen Kamarának tagja voltam, azt mondom, hogy ezen esetben tsakugyan illendőnek tarthatjuk azt, hogy őtet az Elölülő megintse. Én ezen Orátort egyéberánt magam is nagyon tiszteltem: de azonban azt, hogy ily meggyaláztatást elszenvedjünk, lehetetlenségnek tartom. Én forma szerént kívánom, hogy az Orátor (Constant) intetessék - meg." — *Ugy kell! ugy Eell!*) akképpen kiáltoztak egyszerre néhány Ultrák a' jobb oldalon.

Courvoisier: Engedelmet kérek, hadd szollhastak!

Az igazság' Ministere: En is szollani akarék! felkiáltott a' Belső Minister, 's beszédjének e' volt summás foglalata: Az 1815-beli Kamarának én is tagja voltam; a' nagyobb résznek magaviseletével megelegettem magam se' voltam: de itéljük tsakugyan részrehajlás nélkül az idő' külömbségével megegyezőleg. Tsakugyan nagy méltatlanság az 1815-béli Kamarát új *Nemzeti Conventnek* nevezni, a' melly tsak egy vérözönnel, tömlöztökkel, vesztőhelyekkel béborított befedezett hazát újit-meg emlékezetünkben, a' melly rettentőségekről késő Unokáink se' fognak elfelejtkezni. Én úgy itélek, hogy Constant Ur is tsak elvétette beszédjének sorát, avvagy minthogy nem elkészülve hanem tsak *improvisálva* beszéllett, tehát tsak ideájinak rendetlen árja okozta, hogy ily vigyázatlanul talált szollani: de a' dolgot megfontolván, remélhető, hogy ő önn' maga megmásolja kimondott szavait. De mi is követ-

kezne abból Uraim, ha egygyik Kamara a' másikat a' maga munkajért, egy két esztendő mulva így megtámadná? Így atól felhetnénk, hogy a' mostani Kamara, azért, hogy Május' 17-dikén a' Számkivettek' kérelmét fere tette, majd, egy két esztendő mulva az 1815-béli Kamarának, 's így új *Nemzeti Conventnek* fogna neveztetetni, 's a' többi." — Ugy van! úgy van! jól mondja! (így kiáltoztak sok tagok).

Constant: En szavaim által nem akartam egyebet mondani, tsak azt, hogy az 1815-béli Kamara, avvagy az akkori többség, sok részszat csinált. Azt azonban magam is megesmerem, hogy illetlen kifejezéssel találtam élni.... Elég! elég! (így kiáltoztak ismét sok tagok 's ezzel bevégződött ezen tüzes vetekedés).

* * *

Hogyan támadhatott a' Követek' kamarájában ezen tüzes vetekedés, így beszél elő, a' bal Szárny' mentésére, egy Párisi levél: — „Azolta, hogy a' mostani Kamara a' maga üléseit tartja, a' Ministerek szüntelenül azon dolgoztak, hogy miképpen eszközhessék - ki a' Számkivettek' visszahivattatását, a' nélkül, hogy a' Királyi elsősegi jusok meg ne sértetődjenek, az az, hogy a' dolog úgy intéződhessék - el, hogy a' Királytól szármozzék. Boyer-d'Argenson nevű Képviselő volt, a' ki ezen tárgyra nézve elsőmozditást tett a' Kamarában: de minekelőtte ezt meg tette volna, elébb a' maga bal szárnyon ülő barátjaival tanátsot tartott, hogy kedvezőnek tartják - e reá a' mostani időt, vagy valyon nem fog - e a' próbatétel igen jókorinak tartatni? A' bal szárnyak néhány tagjai elmentek Deserre, Decazes, és Desolles Ministerekhez. Ezek őket örömmel láttattak fogadni, 's megígérték, hogy a' Királynál minden lépéseket meg fognák tenni, hogy ő Felségét

is reá vehessék a' Számkivettettek' kérelmenek meghalgatására. Úgy gondolkoztak a' nevezett Ministerek, hogy ha a' Kamarában ily módon, tudni illik a' Királynak előrevaló elkészítésével mozdítatik meg ezen dolog, így a' Királyi *initiativum* (az a' jus, hogy a' Királytól jöjjön a' jóvallás) se' sértetik meg: azonban akkor tsakugyan elhalasztotta d' Argenson' kérelmenek beadását. Így állottak egy darabig a' dolgok, míg az alatt a' számkivettettek' nevében, részint egyenesen a' Kamarához, részint némely Képviselőkhöz a' Kamara' elejébe való adattatás végett számos kérelmek érkeztek. A' Számkivettettek' barátjai ezen dolgot a' Ministereknek bejelentették's ajánltak nekik, hogy tegyék-meg a' szükséges lépéseket, a' kik magok is úgy itéltek, hogy ezen kérelmeket most már ilendően elővenni's a' dolgot annak módja szerint megindítani lehet. A' Kérelmek azonnal a' Biztosság' kezébe is adattattak, hanem itt valami történt vélek, a' mi a' dolognak haladást okozott, a' melly időhaladás alatt a' Biztosság a' Ministerekkel egy's más értekezésekbe botsátkozott a' dolog felett. Ennyi haladás után végezetre Május' 10-dike határozott-meg, hogy a' Biztosság a' maga vélekedését a' Kamara' elejébe terjeszsze. Ekkor *Caummartinra* bizattatott vala, hogy, mint Referens a' dolgot a' Kamara elejébe terjeszsze. A' Biztosság' vélekedése akkor e' lett volna, hogy a' Kamara a' Számkivettetteknek kérő leveleiket a' Ministeri Tanátshoz küldje, hogy ez küldje osztán azokat a' Király' nevében, további megfontolás végett, vissza a' Kamara' elejébe. De ekkor ismét a' jött közbe, hogy a' Ministerektől izenet érkezett a' Biztossághoz, hogy még nyoltz napig halaszsa a' dolognak a' Kamara' elejébe való terjesztését, mivelhogy a' Ministeri Tanát's még egyszeri előre való meg-

fontolás alá akarja venni, 's talám az Országlószék tsak maga a' Kamara' közbejövetele nélkül fog a' Számkivettettek' visszahivattatása eránt rendelést tenni. Azonban míg e' folyt, az alatt a' Kamara' Biztossága is még egy tanátskozást tartott, melyben több tagok megváltoztatták előbbeni gondolatjokat, 's már most többen találtattak köztök, kik arravoksoltak, hogy fére kell tenni a' Számkivettettek' kérelmeiket, 's *Caummartin* helyett *Cottont* nevezték Referensé. Ezen változáson a' Kamara' bal szárnya nagyon elbámult, a' Commissio a' maga tagjai között pedig egy *Bedoch* nevűt a' Ministeriumhoz küldötte, hogy lássa-meg, hogy jónak találja-e ez a' Kérőlevelek' féréstétetését? *Desolles* kedvetlenséget nyilatkoztatta ezen hírnek hallására; megmondotta, hogy a' Biztosság éppen nem az ő kedve szerint tselekedett, és hogy a' mi őtet illeti, ő így is megmarad azon kívánsága mellett, hogy a' Kamara utasítsa ezen dolgot a' Ministeri Tanát's elejébe. *Bedoch* ezt hallván *Cottonhoz* a' Collegájához ment, ennek megbeszélte a' *Desolles* szavait, együtt véle *Desolleshez* ment, 's ez mindkettőjük előtt úgy beszélt, mint előbb egyedül *Bedoch*nak beszélt vala. *Bedoch* már most megkérdete *Cottont*, hogy a' Minister kedve szerint fogja-e a' dolgot a' Kamara' elejébe terjeszteni. *Cotton* tétozáva felelt. Máj. 16-dikán özsze gyülekeztek a' balszárnynon ülő tagok *Perriernél*, 's meghatározták hogy akár mi légyen is a' Biztosság' vélekedése, ők minnyájan felszollalnak a' Számkivettettek' ügye mellett. Május' 17-dikén jó reggel ismét özsze gyülekeztek, 's felolvasták beszédjeiket, mellyeket a' Kamara gyűlésében tartani szándékoztak. Azonban izenetet vettek *Desollestől*: hogy mindenek jó lábon állanak; hogy ő maga is beszédet fog tartani a' Kamara' gyűlésében, 's jóvallani

fogja a' dolognak a' Ministeri Tanáts' elejébe lejendő utasítását. Ezen izenetnek hallására úgy itéltek a' bal szárnyon ülő tagok, hogy eszszerént mindennek jól fognak folyni, a' nélkül, hogy nékiek beszélni is kelljen. Valami egy óra mulva elkezdődött a' Kamara' ülése; a' Ministerek is beindultak oda: hanem az ajtó előtt a' több Ministerek Desolles-sel szembe találkoznak, 's bámulására mondják néki, hogy ismét az egész dolog megváltozott volna, 's hogy a' Király azt kívánja, hogy a' Számkivettetteknek kéréseiket tétetődjenek fére. Desolles ezen változáson nagyon elbámult ugyan, de a' több Ministerek' jóvállására ő is megígérte, hogy nem votizál a' a' Király' kedvével ellenkezőleg. Ezzel a' Kamara' ülése a' nélkül kezdődött-el, hogy a' bal szárny ezen utolsó változástól valamit előre megtudott volna. Innét származtak a' Junius 19-dikén eléfordult nagyon nevezetes vetekedések, mellyekben az elő adott, felettebb kényes dolgok feszegettek.

Spanyol Amérika.

Artigásról azt irták Buenos-Ayresből Apr. 20-dikán, hogy ezen Országlószékek megbékéllvén seregeit ennek seregeivel a' *Portugallusok* ellen egygyesítette, 's az ólta a' Portugallusok Buenos-Ayrest a' tengeren megszállották: a' Buenos-Ayresi prédáló hajók pedig azólta a' Portugallus hajókat is úgy üldözik, mint eddig a' Spanyolokat üldözték.

Északi Amérika.

A' Londoni Kurir nagyon szánakozva említi, hogy a' kereskedés' megtsökkenése 's a' pénzforrásoknak abbólkövetkezett kiapadása, az Egygyesült Státusokban is, mint Európában, név szerént Nagy Britanniában, úgy éreztetik.

Az Üstökös-Tsillagról.

Azon üstökös tsillagról, melly éppen

oly méltóságosan mint az ahozértő írónak minden előrevaló' jóvendolgeséseik nélkül jelent-meg nállunk, a' milyen keveset irtak a' közönséges levelek elemtén, éppen oly sokat irtak már most: de mind ezeket ide tenni szószaporitásnak tartanók. Bétsben legelőbbször Jul. 2-dikán estvéli szürkületkor tünt azoknak szemekbe, a' kik történetből az észak-és nyugotközi látáshatározatja féle nézöldtek, hozzá vetve valami 10 gradus magaságra a' látáshatározatja felett. Ugyan azon esve mutatván-meg Brünnebe is magát legelőbb, az odavaló újságban 7 gradusra tétetik a' Horizon felett való magassága. *Posonyban* Jul. 4-dikén kezdtek látni a' Bétsihez hasonló magasságra. A' feje akkora nagyságunak látszik, mint egy közepszerű tsillag. — Az *Augsburgi* tudósítások szerént, ott 3-dikban estve mutatta-meg magát a' közönséges szemnek ezen szép és nagy üstökű tsillag: hanem Stark nevű Kanonok Ur már Jun. 24-dikén látta, kétségkívül instrumentumok' segedelmével. A' *Berlini* észrevételek ezen tsillagnak a' fejétkülönös nagyának mondják lenni. A' *Monachiumi*, levelek szerént, ennek nints Diademája, mint az 1811-dikbélinek volt. Ezt tsak sugárokból állani látszó felhő veszi körül. Az üstöke valami 6 gradusnyi hosszúságra. — Hogy ezen tsillag külömbkülömb helyeken külömböző estvéken vétetett észre, annak tulajdonithatni, hogy megjelenése előtt felleges éjjelek voltak, mint a' Rénus mellyéki levelek megjegyzik, hogy tudniillik ott is, hosszúsas essőzés után 3-dikban estve az ég hirtelen feltisztulván estvéli 9 óra után egy fertálykor, szép hólóvilág lévén, ezen szép üstökös tsillag mindeneknek szeméit magára vont. Ott fejének 's üstökének nagysága, 's világosságának elevensége által, az 1811-bőlit jóval felyül haladta.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Ő Császári Kir. Felsége méltóztatott Schlechta Jakab Urat, Pesti Polgárt, külömbféle alkalmatosságokban megmutatott hazafiúi buzgóságáért, és köz jóra törekedő jeles igyekezetéért, a' kissebb arany Medállal kegyelmesen megtisztelni.

A' Budai Tsillagvizsgáló-torony némelly belső hibái miatt mostan hászonvethetetlen lévén, és belőlle minden Mathematicum Instrumentumok kivitetvén, úgy hogy ottan semmi égi észrevételeket tenni nem lehet, az Egri Tsillagvizsgáló-toronynak következő első észrevételeit közlik a' Pesti levelek:

Egerből Jun. 3-dikán 1819. Tegnap este tisztára fordulván az ég, egy jeles tekintetű Üstökös-tsillag tetszett fel lát határunknak a' nyugoti tájékán, mintegy 12 grádits magosságon. Tíz óra tájban adatott tudtomra, minekelőtte magam láttam volna, 's azonnal igyekeztem helyét meghatározni; de a' szürkület igen világos lévén, az alatt lévő Üstökös körül közel egy veszteg álló tsillagot sem láthattam meg, azután pedig nem igen sokára a' Tárkányi hegyek háta megé bukott. Mindazonáltal helyheztetéséből az égi sarkra való nézve előre látván, hogy még az étszaka folytában másodszer is fel kell tetszenie, le nem feküdtem. Fel is jött hajnali két óra tájban. Azonközben a' farka, melly az elhunyt napnak ellenébe estvéli 10 órakor tsak kevésbé hajlott vala éjszak felé, nőttön nőtt, a' homályosabb ég színén mind széltében, mind hosszában, és éjfélt után 1 órakor észrevehetőleg nyugot felé kanyarúlt. Ha a' közel fekvő Tárkányi hegyek nem akadályoztatnák éjszak felé láthatárunkat, egész éjjel látható lett vol-

na az Üstökös tsillag teste; a' farka pedig tsakugyan el sem tűnt volt. A' mennyire a' hajnal világa engedte, melly már két órakor az égnék reggeli vidékét az Üstökös farka színére festette, 's mind untalan nevedett, azt vettem észre, hogy az Üstökös a' Kettős jegy szomszédságában tartózkodik. Tulajdon mozgása sebességéről, 's eránnyáról a' következő éjszakák taníthatnak meg; egy észrevételből nem is lehet e' tekintetben következtetni semmit.

* * *

Ipolyról. Jun. 27-dikén Tek. Nemes Hont Vármegye fényes inneplést tartott azon szerentsének emlékezetére, hogy egykor az nap szűnt meg a' döghalál ezen Ns. Vármegye kebelében. Az Isteni Gondviselésnek ezen jótéteményét háladatos szívvel érezvén a' Ns. Rendek, valamint más esztendőkből, úgy az idén is jeles egyházi pompával kívánták kijelenteni kegyes érzéseiket. Melly alkalmatossággal Mélt. Kovalik János Püspök, és Gen. Vicarius ő Nsga tartotta, mozsárágyú durrogások között az innepi misét; a' predikáziót pedig nagy oratori lélekkel Tiszt. Argauer Máté Ur a' Budai Fő Plébánián lévő Káplán.

* * *

Eelsőbb rendelkezések által Budán is, az úgy nevezett Tsászárfördőn felyül a' dunán Katonai úszó-intézet nyitattott, mellyben más rendű személyek is részt vehetnek tsekély fizetés mellett. Egy néhány hét óta áll ezen Intézet, 's helyes elrendelése és hasznos útmutatása által napról napra inkább kezdi megnyerni mind a' két város tetszését.

Szombathelyből a' múlt hónap végén jelentetett, hogy egy ottani rét

birtokos, nem lévén megelégedve földjének termésével, 's azt mivelhetővé akarván tenni, annak ásatása közben egy Római temetkezési helyre talált. Ez a rét Kőszeg felé fekszik. Csak nem százig való sírok ástak már fel, melyekben tsontvázakkal telyes koporsókövek, hamvas urnák, felyülírásos métsék, könnyes-üvegedények, sokféle Római arany, ezüst és rézpénzek, nyilak, gyűrűk, valóságos és hamis gyöngyök, arany lántzok, 's más külömbkülömbféle drágaságok találtattak.

Rátzkevíben a' Csepel szigetében a' múlt hónap' 26-dikán szenteltetett fel Székesfejérvári Megyés Püspök Fő Tiszt. Vurum Jó'sef ő Nagysága által az ottani Pap és Abbás Wallensteini Schmidt Nepomuk János Úr által, nyájának vallásos gyarapítására felállított szép Kalvariahegy.

T y r o l i s .

Innsbruckból ezeket irták Jul. 7-dikén: itt a' rozsarátás János napjakor elkezdődött. Julius első napja éppen oly szokatlan melegség által különböztette meg magát mint Juniusnak két utolsó napjai, a' levegő' hirtelen változásnak nagy graditsa nevezetesen **sége** által minthogy Reaumur' mérőjén a' kenyesső Jun. 29-dikén még csak 11 és $\frac{1}{2}$, 's 30-dikán már 20 gradust mutatott. Ugyan ezen melegmérő árnyékban és éjszakra helyheztetve Jul. 4-ikén 25. és $\frac{1}{2}$, ma (7-dikén) 29, 6-dikén pedig 30 gradust mutatott, a' milyen melegségre itt 42 esztendőől fogva nem emlékeznek. Ezen 42 esztendők alatt 1793-ban Jul. 18-dikén volt legnagyobb melegünk, de

ekkor se' haladta felyül a' 29-dik gradust.

Pruszia. — Berlinben Jul. 3-dikén K o t z e b u e' emlekezetére halotti tiszteletet tettek a' játékszinen, oly módon, mint regébben a' Lessing, Schiller, Körner, Ifland 's mások tiszteletére. A' Prologus után, mellyet Seröck nevű hiresjátszó léány, Garmanla személyében, vastag gyászba öltözködve mondotta el, az egész tisztelet tételt *Hermann* és *Thusnelda* című játék rekesztette-be. Mint régebben Schillernének, úgy most a' bejött summa, melly közel 1000 talérra telt, az özvegy Kotzebuenének adatott. — Megjegyzik, hogy az egész tisztelet alatt semmi illetlenség nem történt, melly azt félbe szakasztotta volna.

H í r d e t é s .

Eredeti Spanyol Hágókosok, Anya- és hágatni való Juhok, Fejőstehenek, 's borjak' Kótyavetyéje.

A' Cs. K. Ősi és Familiai jószágok' Fő Igazgatása által a' jövő Augustus 23, 24 és 25-dik napjain, Magyar Országban feles számú eredeti Spanyol Hágókosok, a' tenyészésre egészen alkalmas anya és hágatnivaló juhok, számos fejőstehenekkel 's borjakkal egygyütt, azonnal való készpénz fizetésésért, közönséges kótyavetye' útján eladattatni fognak.

Maga a' kótyavetyélés az irt napokon délelőtti 9 órakor a' Holitsi Cs. K. mulató kastélyban közönséges rendtartással megy' véghez.

Költ Bétsben Junius' 1-ső napján: 1819.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: — Julius' 3-dikén 247 — 10-dikén 246 $\frac{1}{2}$ — 12-dikén 246 $\frac{1}{2}$ — forintot.